

მყისი მკობნობი

19 - ს ა გ ლ ი ტ ო ა ე ი - 59

რუსი პუოსტები

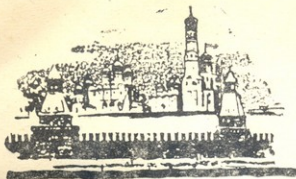
რუსი
რუსი

თარგმანი
პურძან ლუბანიძისა

საქართველოს სსრ
საბავშვო და ახალგაზრდობის ლიტერატურის
სახელმწიფო გამომცემლობა
19 თბილისი 59

კ 81.090
3

ვ. ა. ჯუჯოვისკი

* * *

მაშ, მამულს თასი!
სხვა რაა მსგავსი,
რა შეედრება ძალით
მიწას, სიკოცხლის
სიტკბო და ფასი
სადაც პირველად ვცანით?!
მშობლიურ ზეცას,
მშობლიურ მთა-ბარს,
ნაცნობ ღელეთა ჩხრიალს?!
პირველ გაკვეთილს
და პირველ ანბანს
და სიყრმის დღეებს მზიანს?!

ჰოი, მამულო!
კრულ იყოს, კრული!
მარკვი, მკვრეტელი შენი,
ვინ არის იგი,
რომ მისი გული
არ ფრთხილებდეს ლხენით!

1812

* * *

იქ ნათელია ცის ლაქვარდი და წყარო წმიდა!
იქ ხმატკბილია ქალა-ქალა ვალობა სირთა!
ჰოი, მამულო! დღითა ყოვლით აღმავსებ ლხენით!
სადაც არ უნდა ვიყო, შენსკენ მოვდივარ ფრენით—
შენი ვარ, შენი!

ო, მახსოვს, მახსოვს, შუქი მზისა საღამო ხანად
ცვრიან ბალახში ციაგობდა, ელავდა მკრთალად,
მზე ჩამავალი ვერცხლისფერად სხივებსა ჰღვრიდა
და მუხნარებში ეშვებოდა ღუმილი ციდან...

მახსოვს ტბა ლურჯი, ტბა წყნარი და ღუმილით სავსე,
შუადღის ხვატი და ტირიფის ჩრდილები ტბაზე,
რქენა, ბლავილი, ყიჟინა და ძახილი ჯობნის,
ტბაში თავდაღმა ჩახატული სურათი სოფლის...

ეამსა ცისკრისა იქ პაწია ვალობდა ჩიტი,
ენტებოდა და ვრცელდებოდა აისი მშვიდი...
ო, იქით, იქით მივყვებოდი ოცნების ბურანს
და ყველაფერი, ყველაფერი, მეგონა სრულად—
იქ იყო სულა!

1816

ჩ ი ო რ ა

ჩიორა დახტის,
ჩიორა დაჰქრის,
ჩიორა სტვენს;
ჩიორა დახტოდა,
ჩიორა დაჰქროდა,
სად დაჰქრის დღეს?
სადა ხარ, სტვენიავ?
სადა ხარ, ფრენიავ?
აწ უცხო მხარეს
ბუდეს დასტრიალებ,
იქვე გასწკრიალებ,
ჩიორავ ჯალებს.

1849

მ მ ბ ო ბ რ ო ბ ა

მეხდაკრული და მწვერვალიდან დაგორებული
ძირს ეგდო მუხა, რათა გვენახა
ზედ უსურვაზი დაკონებული
და გვეთქვა ჩუმად:

— მეგობრობავ, ეს ხომ შენა ხარ!

1805

ის იწვა უძრავად—
 მძიმე შრომით დაღლილს და მასწავლებელს
 ძირს დაეშვაო ხელები თითქოს.
 ვიდექ თავდახრით, მარტოდმარტო,
 ვიდექ მღუმარი
 და მიცვალებულს
 ჩაყურებდი თვალებში დიდხანს—
 მას დახუჭული ჰქონდა თვალები.
 ნაცნობი იყო მისი სახე ო, ჩემთვის ძლიერ,
 და მე შევნიშნე: რაიც მასზე იხატებოდა,
 ჩვენ, ცხოვრებაში,
 არ გვენახა იმისი მსგავსი.
 აწ აღარ ენთო მის სახეზე
 დიადი ცეცხლი ზეშთავონების
 აღარ ბრწყინავდა ვეებერთელა
 მისი გონება—ო, არა, მაგრამ,
 რალაც სხვა აზრით იყო იგი შემობურვილი—
 მაღალი აზრით, უღრმესი აზრით.
 მეჩვენებოდა, რომ იმა წუთს ეცხადებოდა
 მას მიუწვდომი ჩვენთვის ჩვენება;
 რალაც ხდებოდა მის გარშემო
 შეუცნობელი,
 და მე მისთვის მსურდა მეკითხა:
 — მარკვი, რას ჰხედავ?

1887

დ. ვ. დავითაძე

ბოროტების ველი

დაღუპებულ გორაკებო, სალამი თქვენდა,
ველო მორწყულო, განბანილო სისხლის ზვირთებით,
დღე დამიბრუნეთ დადაუნული დიდის დიდებით—
ბრძოლის ყიჟინი,

აბჯრის ლეწვა,

ჭიხვინი ცხენთა...

თვისი სახელით, თვისი ხმითა და შეძახილით,
შენ, ვინც პოლკებში ძღვევის ყიჟინს სთესავ, სარდალო,
მიხმე ბრძოლაში! ჰა, მზადაა ჩემი მახვილი,
ბაგრატიონო, ჰომიროსის გმირთა სადარო!

მიჩვენე ბრძოლის ველისაკენ გაწვდილი ხელი;
ჰეი, რაევსკი, გენერალო და ჩემო გმირო!
შენც, ერმოლოვო, წინ გამიძეხ, შენი ვარ, შენი—
გამარჯვებათა წილ-ხვედრო და რჩეულო შეილო!

მაგრამ სადა ხართ... არსით ხმა და არსით ძაბილი
ბრძოლის კვამლივით გაფანტულან, წასულან წლები...
მიყვები გუთანს სევდიანი და თავდახრილი
და მშურს სითეთრე

მეომრის და

მეგობრის ძვლების.

1829

პ ა რ ტ ი ზ ა ნ ი

დასრულდა ბრძოლა. ღამისა ჩრდილი
დაეცა მოსკოვს და მწუხრით მოსავს.
როგორც ვარსკვლავი, შორი და ტკბილი,
შორს კუტუზოვის კარავი მოჩანს.
ღამის ბინდბუნდში ლაშქარი ღელავს,
ბრიალებს ცეცხლი მოსკოვის თავზე...
იწვის დაისი—ცას სისხლით ფერავს
და სისხლის ფერი ქვეყანას ავსებს.

და, უცებ, ქვესკნელს ამოჰყვა თითქოს,
გამოხტა რაზმი სისხლიან ველზე;
მოჰქრის მერანი და ლავამს ითხოვს,
მოჰქრის ვაჟკაცი და მტარვალს ეძებს.
როგორც მგლის ხროვა, მხედრების გუნდი
სერ-სერ ჩერდება და სისხლი შია...
ყურს მიუგდებენ, დგებიან წუთით
და მღუმარენი კვლავ ასე ჰქრიან.

ყაბარდოული ფაფახი შვენის,
შავი ნაბადი შვენის მეთაურს,
რაზმს მოუძღვება ცხენით და ფრენით,
მოათამაშებს ლხენით ბედაურს...

ტურფა მოსკოვის შვილია, მაგრამ
აღრე შეჰკვრია ნაოჭით შუბლი—
სწყურია ბრძოლა, სწყურია დაკვრა,
და რაც მოხდება—ნებაა უფლის...

დავიწყებია სიმშვიდე ვაჟაკს,
დასცილებია მიჯნურს და თვისტომს.
თვისტომს უწოდებს დღეს დონის ლაშქარს,
მიჯნურს—ომსა და სისხლიან მინდორს.

მეგობრადა ჰყავს ერთგული ცხენი —
ძუაგაშლილი გრიგალი ველთა...

ყურის ცქვეტა და ფრუტუნის შვენის
და ის მოაფრენს უშიშარ მხედარს.

ერთ ხანს ჰორიზონტს მდინარე წარის
გაღმა სერი-სერ მისდევდნენ ჩორთით,
მერე მხარმარჯვნივ გადასქრეს კორდი—
ალამპრებული მოსკოვის ალით...

და ცამ ჩაყლაპა

მერნების კვალი...

1812

ბ უ რ ც მ ვ ს

მიპატივება ფუნჯზე

ბურცოვ, ოსტატო გალახვის,
შფოთის და სუფრის თავკაცო,
თუ გწამს ღმერთის და არაყის,—
მეწვიე—ქოხი გაგაცნო!

მეწვიე, ჩემი არიფი
და ჩემი დოსტი შენა ხარ,
დაგხვდება ქოხი ღარიბი,
კართან მათხოვრებს ვერ ნახავ.

შიგ არცა ბროლი ელვარებს,
არც კედლებს შეენის მხატვრობა,
მეც დიდი გვამი არა ვარ,
ღმერთს ამაზედაც მადლობა!

გუსარი ვარ და ვინც მნახავს,
თვალებს არავის ეუქრელებ—
შერიით გატენილ ტომარას
საფარძლის ნაცვლად ვუჩვენებ.

არ მივის საფერფლეები
ბროლის და არცა ვტრახახობ —
სამაგიეროდ გვექნება
ჩიბუხიცა და თამბაქოც.

კედლის მხატვრობის მაგივრად
ტყავის ჩანთა მაქვს, ჯიგარო,
ზედ ახატია კარგი რამ—
მეფის ვენზელი ვიკმართ.

სარკეც არა მაქვს და უღვაშს,
თავს რომლის გამოც ვიწონებ,
მხოლოდ ხმლისპირზე ვამოწმებ,
მხოლოდ ხმლისპირზე ვისწორებ...

ხოლო ვაზების სანაცვლოდ,
სანაცვლოდ ბროლის სასმურის,

ხუთი ვეება ჭიქა მაქვს,
ხუთივე—პირთამდე დასხმული.

ხუთივე ფუნჯით სავსეა,
შიგ სამოთხეა უქკნობად...
მობრძანდი, გელი, ჰუსარმა
ხამს დამიმტკიცო ჰუსრობა!

1804

მოსკოვის ხილვისას

ჰოი, სავანევი სიყრმის ჩემის ნეტართა დღეთა,
იმედის ტკბილის და ამაყი ოცნების კერავ,
ო, მარქვი, მარქვი, შვილთაგან შენთა
ვინ არის იგი, ვინც გულგრილად მოგაპყრო მზერა!
აღუტაცებლად ვის ძალუძს ჭერეტა
შენთა პალატთა,
შენთა ქალათა
და ველთა შენთა მწვანელოვანთა!

1827

სიმღერა

ხმალში მიყვარს გახტომა,
ღირსვარ ლაშქრად სამსახურის!
ლაგამ-აბჯრის ჩხარა-ჩხური
და ფრანგული გასარკული
არის ჩემი აღდგომა...
ხმალში მიყვარს გახტომა,
ღირსვარ ლაშქრად სამსახურის!

ჯოჯოხეთსაც ვეწიო,—
დაე შენთვის,—არად მიჩანს,
ჰე, რუსეთის ცაე და მიწაე,
რაც მომხდური გადაგვირჩა,
მობრძანდეს და გვეწვიოს!
ჯოჯოხეთსაც ვეწიო,
დაე შენთვის,—არად მიჩანს!

მაშ, კარავექვეშ გავლიოთ
ეს ცხოვრება საუკუნოდ:
დღისით—ვაშა ვაგუგუნოთ,
ღამით—ცეცხლი ვაღუღუნოთ
და არაყიც დავლიოთ...
მაშ, კარავექვეშ გავლიოთ
ეს ცხოვრება საუკუნოდ!

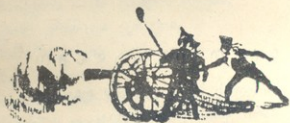
ჰე, მწარეა, თავდახრილი
შენს ლოგინში კვდებოდე,
მიხრწნილი და გადაღლილი!
მოგელოდეს ბალდახინი
და ნელ-ნელა ჰქრებოდე...
სიკვდილს ტახტზე ხვდებოდე—
ჰე, მწარეა, თავდახრილი!

სულ სხვაა და ლამაზი—
ომში ერთ წუთს გათავდები,
სიკვდილს ისე ჩაბარდები,
რომ არც ფიქრობ ამაზე...
სულ სხვაა და ლამაზი—
ომში ერთ წუთს გათავდები!

ხმალში მიყვარს გაბტომა,
ღირსეარ ლაშქრად სამსახურის!
ლაგამ-აბჯრის ჩხარა-ჩხური
და ფრანგული გასარკული
არის ჩემი აღდგომა...

ხმალში მიყვარს გაბტომა,
ღირსეარ ლაშქრად სამსახურის!

1815

ა. ს. ვუშკინი

ზ ა მ თ რ ი ს ს ა ლ ა მ ო

თოვლის ბუჩი ცამდის დგება,
ქარი ქრის და ჯანლია,
ხან ძალლივით აღრინდება,
ხან მტირალი ბაღლია;
თივა-ნამჯის არევით
ყავრებს მოინახულებს,
ხან გვიანი მგზავრევით
კარებს მოგვიკაკუნებს.

ჩვენი ქობი—ძელუგანა—
ძველია და ბნელია.
რაო, ჩემო ბებრუხანავ,
რისთვის მოგიწყენია?

იქნებ ქარის ნალარამ,
 ქარაშოტის გრიალმა,
 იქნებ ჯარამ დაგღალა, —
 წავთვლიმა და ვიამა?

თანამგზავრო ჩემო ტკბილო,
 სიყრმის დღეთა აისო,
 მომე თასი, ეგებ ღვინომ
 გული გამიხალისოს!
 სთქვი სიმღერა: მოკვდა როგორ
 ზღვისპირ სევდით მზეწვია;
 სთქვი სიმღერა: კობტა გოგო
 წყაროს როგორ ეწვია.

თოვლის ბუჭი ცამდის დგება,
 ქარი ქრის და ჯანღია,
 ხან ძალლივით აღრინდება,
 ხან მტირალი ბაღღია.
 თანამგზავრო ჩემო ტკბილო,
 სიყრმის დღეთა აისო,
 მომე თასი, ეგებ ღვინომ
 გული გამიხალისოს.

1825

ფ ა ნ ჩ ა რ ი

იქ, სადაც ხრიოკ და ხორშაკ
 ტრამალს უკიდია ხანძარი,
 მრისხანე გუშაგი მოჩანს —
 აწვდილა პირქუშად ანჩარი.

შეა იგი უდაბნომ, ოდეს
ჰქუხდა მრისხანების ჟამი,
და მზაკრულ ფესვებს და ტოტებს
ჩაუდგა გესლი და შხამი.

მოწვეთავს ქერქიდან წყნარად—
ვამდნარი შუადღის ხვატით,
ჩერდება სალამო ხანად,
სქელდება, დედდება ზანტი...

ახლოს არავინ ეკარება,
ირგვლივ სულიერი არ ჩანს;
არცა ნადირი ეტანება
და არცა ფრინველი ანჩარს.

მხოლოდლა გრიგალი დაეხლება
დროდადრო ანჩარის ტოტებს
და ისიც უმაღვე გაეყრება,
უმაღ დაგესლილი ჰგოდებს.

ხოლო თუ ღრუბელმა გაიარა,—
შეეხო სიკვდილის მთესველს,—
წვიმა ჩასჩხრიალებს შხამიანი
მხურვალე ქვიშაში ფესვებს...

მაგრამ მბრძანებელი მკაცრი
არც დაფიქრებულა ამით;
ანჩართან გაგზავნა კაცი
და ისიც დაბრუნდა შხამით.

დაბრუნდა საშიში ფისით,
ანჩარის გამქნარი ფოთლით,

თვალეში სიკვდილის ნისლით
და ციებ-ცხელების ოფლით.

მიხდოდა ძალი და ღონე,
დაემხო კარავში კვნესით,
და მოკვდა ბედკრული მონა
ზვიადი მბრძანებლის ფერხით.

მეფემ კი ისრები დაშხამა,
საომრად მოუხმო ჯარებს,
და შავი სიკვდილი დაჰგზავნა
ელჩებად ოთხივე მხარეს.

1828

ძ ი ძ ა ს

მეგობარო დღეთა ძნელთა ჩემთა,
ფრთადაღლილი ქედანი ხარ ბერი!
შორის ყრუ და შორის უღრან ტყეთა
რა ხანია მარტოდმარტო მელი.
ფანჯარასთან ყარაულობ ფრთხილად,
ძიძავ, სევდა გებჯინება ყელში.
დამკვნარ თითებს შეასვენებ ხშირად,
წინდის ჩხირებს შეაჩერებ ხელში.
მიტოვებულ ეზო-ქიშკარს იქით
შორს გაჰყურებ დავიწყებულ შარას,
საზრუნავი და ათასი ფიქრი,
ნალველი და წინათგრძობა გზარავს...

1827

* * *

კვლავ ვინახულე იგი კუთხე ტკბილ-მწარე მიწის,
სადაც ჩაგრულმა, დევნილმა და გადახვეწილმა
ორი ზამთარი გავატარე უჩინრად, მყუდროდ.
ათს ჩაუვლია იმის შემდეგ უკვე წელიწადს—
იცვალნენ დრონი, ქვეყნად ბევრი იცვალა ჩემთვის,
ვიცვალე თვითაც—შვილმან სოფლის მივსდიე ბრუნვას.
მაგრამ აქ მაინც ცოცხლდებიან განვლილი დღენი,
წარსული იგი ისევ ისე მომიცავს სრულად—
ასე მგონია თითქოს გუშინ ვეხეტებოდი
ამ ქალაქებში. აი, ქოხი მიტოვებული,
სადაც ვცხოვრობდით მე და ჩემი საწყალი ძიძა.
აწ აღარ არის ჩემი ძიძა ცოცხალთა შორის,
აწ არღა მესმის კედელს იქით ფეხის ხმა მისი—
არ ჩაჰკირკიტებს მთელი დღე ოჯახს.

აგე პაწია ტყე-კორტოხი, სადაც გარინდულს
მიყვარდა ჯდომა—ტბას დაეცქერდი ფიქრში წასული
და თვალწინ მედგა, ვიგონებდი ჩუმი წუხილით
სულ სხვა ზვირთებს და სულ სხვა ნაპირებს...
შორის სათიბთა, დაპურებულ გეგვილთა შორის,
აჰა, ტბა იგი ცისაფერი გაშლილა ფართოდ.
ზედ მიჰქრის ნავი, მებაღურა უბადრუკ ბადეს
ეწევა ფრთხილად. ნაპირ-ნაპირ სოფლები ჩანან,
შორს, სოფლებს იქით, წაფერდილა წისქვილი ქარის
ულონო ფრთებით. იმას იქით, მამაპაპეულ
სამფლობელოთა საზღვრის დარაჯად,
იქ, სადაც წვიმით წარეცხილი სასოფლო შარა
შედმართზე გადის,—სამი ფიქვი დაყუდებულა—
ორი—მხარდამხარ, ერთი ცალკე. მთვარიან ღამით,
როცა ცხენდაცხენ ჩამივლია ფიქვების გვერდით,

მომსალმებიან კენწეროთა ნაცნობის ჩქამით.
 იმავ გზას მივსდევ, ის ფიქვები კვლავ ისე დგანან
 და იმავ ჩქამით, იმავ საღმით მესალმებიან,
 ოღონდ, ოდესღაც მოშიშვლებულ ბებერ ფესვებთან
 ახლა ბუჩქნარი აყრილა ნორჩი,
 იმ ორთა ჩრდილქვეშ შეხიზნულა ყმაწვილი ქალა,
 ხოლო ის ერთი, მეგობარი მათი მესამე,
 კვლავ უშვილძიროდ, კვლავ პირქუშად გამდგარა განზე,
 გამდგარა მარტო და მოხუცის გარშემო სუფევს
 სიცარიელე.

გამარჯვება, თაობავ ნორჩო!

თაობავ ნორჩო და უცნობო! მე ვერ გიხილავ
 დავაეკაცებულს, ოდეს მძლავრად აიყრი ტოტებს,
 გადაამეტებ ოდეს ჩემთა ნაცნობ-მეგობართ
 ახოვანებით, და თვალთაგან უჩინარს გახდი
 შენ ხშირის ფოთლით თავებს მათსას გაქალარებულს.
 მაგრამ შვილიშვილს დაე ესმას შრიალი შენი,
 სალაში შენი დაე ესმას შვილიშვილს ჩემსას,
 ოდეს საამო გასეირნების,
 ოდეს მეგობრულ მასლაათის და გავლის შემდგომ,
 გარემოცული უტკბილესი ფიქრების დასით,
 საღამოს ბინდში ჩაგივლის გვერდით
 და გამიხსენებს.

1835

გეორგიანული
ბიბლიოთეკა

ე. ა. ბერაშინსკი

* * *

რა იქნა ჩემთა
ტყეთა შრიალი!
ყვავილი ველთა,
ჩქერთა ჩხრიალი!
გაძარცულია
ირგვლივ მთა-ბარი,
გადაშხურვია
ფიფქის საბანი...
ყინულის ხუნდქვეშ
დამუნჯდა წყარო—
აწ აღარ ხარობს
და აღარ ჩქარობს,

მხოლოდლა ქარის
გრიალი ისმის—
ბლავის და მზარავს
და ზეცას ჰფარავს
ქალარა ნისლით.

1885

შ ე მ ო ღ ზ ო მ ა

კვლავ სექტემბერი! მზე ზოზინით ამოდის ცაზე,
ამოდის გვიან.

დასცივლივებენ ელამ სარკეს სხივები ტბაზე—
ულონოდ კრთიან.

ქალარა ნისლი გარე უვლის გალუმპულ კორდებს,
სველია ველი,

შეყვითლებულან მუხნარები და ვერხვის ფოთლებს
სიწითლე შეენის...

არ ერიალებენ ქალა-ქალა ფრთოსნები ლხენით,
დუმარებს ზეცა, მდუმარებენ სექტემბრის ტყენი.

კვლავ სექტემბერი! კარზე გვადგას საღამო წლისა,
სუსხია დილით.

ვერცხლისაფერად იხატება—საუფლო მზისა—
მთა-ბარი რთვილით.

იღვიძებს ქარი, აამტვერებს ფუჩჩის და ჩალას—
გრიალებს ჩქარა,

მდაითრევს ქალას, ყვითელ ფოთლებს დაიფრენს ჯარად,
დააფენს ბარად.

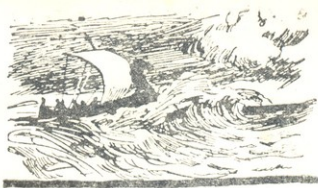
მოეჯარება ზეცას ღრუბლის ნახირი ალყად,
ჩამუქდება და აქაფდება მდინარის ტალღა.

მშვიდობით! მშვიდობით! ბრწყინვალეზე მშობლიურ ცათა!
შრილო ტყეთა!
ტბილ-მშვენიერო ზაფხულო და ბუნების კლასიკა,
ჩხრილო ჩქერთა!

აჰა, ქალაქებს ახლა წაღდი ალაპარაკებს—
ტყისმჭრელის წაღდი,
დაათოვს მალე მუხნარებს და ვერხვის ქალაქებს,
და მკრთალი ლანდი
იმა მუხების, იმა თეთრი ვერხვების, მერე,
აღებეკდება გაყინულ ღელეს...

1836—37

ნ. მ. ი ა ზ ი კ მ შ ი

მ მ ნ ა ვ მ

უკაცურია ჩვენი ზღვა,
ზედ დღე და ღამე ჯანლია;
მასშიგან ბევრი შერისხვა,
ბევრი სიმწარე მარხია.

მხნედ, ძმანო! ქარი უბერავს,
აფრა გავშაღეთ ტკაცუნა!
ტალღას გავაპობთ ბუმბერაზს,
ვეება სივრცეს გავცურავთ!

ღრუბელი ღრუბელს მიჰყვება,
ქარი—ქარს, გვცემენ ზვირთები.
რაო, გრიგალი იქნება?
ჩვენც გრიგალს შევეჭიდებით!

ძმანო, მხნედ! პირის დაღებით,
გრიალითა და ბუზღუნით
ყალყზე შედგება ტალღები,
ამოდულდება უფსკრული...

შორს, მიღმა შავი ავდრების
ანთია მშვიდი აპრილი,
ბრწყინავს ლაქვარდის სანთლები,
გვიხმობს აღთქმული ნაპირი,

მაგრამ იქ სულით ბუმბერაზს
თუ ძალუძს მხოლოდ გაცურვა...
ძმანო, მხნედ! ქარი უბერავს,
აფრა გავშაღეთ ტკაცუნა!

1829

* * *

თავისუფლების ნაპერწკალი თქვენ გააჩაღეთ,
ჩვენი დღეები თქვენ შეამკეთ უქნობი ჯილით—
დაჰკიდეს კონდრატ რილევი, როგორც ყაჩაღი...
ო, გაიხსენე, გაიხსენე, რუსეთო, იგი,
გახსოვდეს მარად, მოგონება შენ მისი გქონდეს,
მეფეთა ტახტის დასამხოზად აღმდგარი რიხით
დაიგრიალებს შენთა სპათა რიგი და რიგი,—
მიღეწ-მოღეწავ ბორკილებს ოდეს!

1826

ზღვა მიყვარს, მიყვარს მღელვარი ლურჯად,
 ოდეს ავდარი კილით-კიდე გრიალებს ურჩად
 და ზეცას სწვდება ბლავილი ტალღის;
 ხოლო ხომალდი, რომელს შიში არა აქვს ჯანლის,
 მხნე და ამაყი თვისის დიდებით,
 ბობოქარ სივრცეს ეშურება გულდამშვიდებით.

1827

პუშკინის ძიძას

როდიონოვნავ, ჩემო ყველავ, სინათლევ თვალთა!
 როდიონოვნავ, დაგივიწყე გეგონა მართლა?!
 სოფლურ ცხოვრების ოდეს ვიგრძენ ბედნიერება,
 ვტოვებდი მისთვის დიდებას და მეცნიერებას,
 ვტოვებდი ამა ერთფეროვან დღეების ბანაკს,
 პროფესორების, მოწყენის და პრუსების ქალაქს,
 და შენ, გაშლილი გულითა და გაშლილი ხელით,
 შენს ნეტარ ქერქვეშ მხვდებოდი ლხენით,—
 სადაც პუშკინი, მხნე და გულით უტეხი მარად,
 კაცთა ლალატის, მითქმა-მოთქმის ჩამგდები არად,
 იდგა ქურუმად პოეზიის საკურთხეველთან...
 გადმოვივლიდი ზაფხულ ტყე-ველთა,
 გადმოვლახავდი მზიანსა და მწვანეან შორეთს,
 ვინახულებდი, ვეწვეოდი განდევნილ პოეტს;
 თან მოგიყვანდი მეგობარს და ძველისძველ ყონაღს,
 ეროსის გაზრდილს და ეროსის საქმეთა მონას...
 როდიონოვნავ! ხელგაშლილი მხვდებოდი ლხენით,
 რა წმიდა იყო მასპინძლობა, ძვირფასო, შენი!

რა სილამაზით იგონებდი ძველთაძველ კოცებს
 დასტრიალებდი სუფრას და კეცებს.
 პური და ღვინო შნოიანად სუფრაზე მსაქმუნული
 ხილსა და არაყს ჩაგვიდგამდი სიფრთხილით თვითონ.
 რა ტკბილი იყო ის ღიმილი შენთა ბაგეთა,
 ის სისაესე და სივიწროვე მცირე მაგიდის!
 ტკბილმოუბარი იხსენებდი ამბავთ მრავალთა,
 თავგადასაველებს გვიამბობდი ძველთა თავადთა
 და ჩვენ ვკვირობდით—ოინები ზღაპრებსა ჰგავდა
 ნეტარხსენებულ მათ დიდთა გვამთა;
 გვიკვირდა შენი მიამიტი სჯისა და ფიცის,
 ხელს არ გიშლიდით, ვიკავებდით მხოლოდლა სიცილს.
 ვმასლაათობდით უზრუნველად შენს ჰერქვეშ ძმები
 და მიფრინავდნენ საათები მსუბუქი ფრთებით.

1826

ა. ვ. კოლხოვი

მ.ო.ხ.უცის სიმღერა
ჰეი, გამიშვი, ხალხო!
ხალხო, შევკაზმავ ცხენს!
შევარდნის უსწრაფესად
ჩემი ლურჯაი ფრენს.

ფრენით გადვივლი ჭალებს,
ლხენით გავტოპავ ზღვებს,
ვუყელებ შორსა მხარეს
სიყმაწვილისა წლებს.

დავყრი სიბერის ძონძებს,
შევისხამ სიყრმის ფრთებს,
მოვალ, ქალწულებს ნორჩებს
კვლავ მოვუღერებ ყელს.

მაგრამ ვახ, ახლოს ბინდდება,
შორს ვინ იპოვნის გზებს, ^{მარცხენა}
არასდროს აღმოებრწყინდება ^{ბინდული}
დასავლეთიდან მზე!

1847

მ რ მ ვ ე ლ ა

გასწი, გასწი, ცხენო!
გავაშავოთ ხნული,
გავათეთროთ რკინა
შავზე-შავი მიწით!

განთიადი ბრწყინავს,
შებე, წითლად ცაში!
უსიერი ტყიდან
მზე გამოდის გარეთ!

გასწი, გასწი, ცხენო!
გამახარე ხნულით —
პატრონიც და ყმაცა
ზე ვარ, ცხენო, შენი!

სახნის-საკვეთს ვფერავ,
მარცვალს ვისვრი ხნულში,
ვხნავ, ვთესავ და ვფარკხავ,
დავპრიალე ურმით.

მიხარია კალო,
მიხარია ძნები,
ვლეწავ, ვანიავებ...
გასწი, გასწი, ცხენო!

თავის დროზე დავხნავთ
ყანას, ჩემო ცხენო,
მარცვალს წმიდა აკვანს
გავუშვადებთ ერთად.

დააპურებს მიწა,
დაარწყულებს მარცვალს,
ალაფეთქებს ჯეჯილს—
გასწი, გასწი, ცხენო!

დაპურდება ყანა,
დახრის მძიმე თავთავს,
მოირთვება მზეში
სტები ოქროსფერად.

იწკრიალებს ნამგალი,
ისრიალებს ცელი,
თავქვეშ მძიმე ხელეურს
დავიდებ და წავთვლემ...

გასწი, გასწი, ცხენო,
გაქმევ რძიან ბალახს!
სულ ნაკადულს გასმევ!
სულ ანკარა ბინულს!..

1831

ს ო ვ ლ შ რ ი ლ ხ ი ნ ი

გაიღო ჭიშკარი—
ფიცრული ჭიშკარი,
შებრძანდნენ ცხენებით,
ციგა-მარხილებით.

მდაბლად ესაღმება
ცოლ-ქმარი წვეულებს,
შინ მიუძღვებიან
სტუმრებს

მასპინძლები.

მაცხოვრის ხატის წინ
სტუმრებმა ილოცეს,
მუხის მაგიდებთან
მერხებზე სხდებიან.
ლანგრებზე ქაღების,
შემწვარი ქათმების,
შემწვარი ბატების
და ლორის

მთებია.

კეკლუცად მორთული
მასპინძლის მეუღლე
გარს უვლის მაგიდებს,
ცერებზე ტრიალებს;
რიგრიგად დაჰკოცნა
რძლები და შილები
და მაზლებს სთავაზობს
არყიან

ფიალებს.

თვითონ მასპინძელმაც
ლუდი მათრობელა
სტუმრებს მიუკითხა
ხატულა სასმურით.
თაფლიან სასმელებს
და ბადაგს არიგებს
და ალერსს არიგებს
მასპინძლის

ასული.

სვამენ და თვრებიან,
სკამენ და ჰყვებიან:
მკისას და თიბვისას,
ძველ დროში ნანახს...
თუ დაადგებაო
ღვთის თვალი ჯეჯილებს,
თუ დააღურჯებსო
სტეპებში

ბაღას!

სკამენ და ჰყვებიან,
ლაღობენ სტუმრები
და შუალამეჟდე
გრძელდება ასე.
აჰანდე, სოფელში
ჰყვიან მამლები—
ჩამქრალა სანთლები—
მასპინძლის კიშკრიდან
მოჩანს მოსახვევი
თოვლიან გზაზე.

1880

მ. ი. ლერმონოვი

ქ ა ვ ქ ა ს ი

თუმცა სიყრმისას მომაცილეს სამხრეთის ზღაპარს,
ჰოი, კავკასო! რათა ყმაწვილს ახსოვდე მარად,
ერთხელ გიხილოს, მხოლოდ ერთხელ—ისიცა კმარა:
როგორც სამშობლოს ტკბილ სიმღერას და მშობელ მთა-ბარს,
ო, ვეტრფი კავკასს!

ჯერაც ყმაწვილმა საყვარელი დავკარგე დედა,
მაგრამ მისი ხმა—გავყურებდი მწვერვალთა ლაშქარს—
მესმოდა შორით, როცა მწუხრი იწყებდა კაშკაშს...
ამისთვის მიყვარს ჭიუხები მე იმა კლდეთა—
ო, ვეტრფი კავკასს!

პოი, ქედებო! ბედნიერი მე ვიყავ თქვენით,
 მებუთე წელი სევდითა და ოცნებით გამყავს,—
 მანდ შევეფეთე ღვთაებრივი თვალების ლამაზს,
 და ღელავს გული, და ათასჯერ ჩურჩულებს ღებნით:
 ო, ვერაფი კავკასს!

1880

* * *

შხარავს დეზთა ელვარება,
 შენი ცოდვით თვალსა ვხუჯავ,
 ეგ ფერდები მენანება,
 ეგ გვერდები, ჩემო ლურჯავ.

არ სკოდნიათ დეზი ძველებს,
 ცხენებს ისე აქენებდნენ,
 დასკუიოდნენ შეშლილ მერნებს,
 მსხვილი სახრით აქრელებდნენ.

მაგრამ, სწავლა-განათლებით,
 მამაპაპურ წესის ნაცვლად,
 გაჰქრა ტლანქი ადათები—
 სახრის ნაცვლად დეზი გაჩნდა...

ამ ჩვენს დროში ზურგისათვის
 ყველა კარგის მდომელია—
 ფერდში გჩხვლეტენ—უკეთესი
 ღმერთმა უწყის რომელია!

1833—34

ორი ბუმბერაზი

იდგა რუსი ბუმბერაზი,
ოქროს ჯილა შვენოდა,
შორის მხრიდან მრუმე რაშით
სხვა ბუმბერაზს ელოდა.

ცხრა მთას იქით ისიც ჰქუხდა
ლეგენდებით ბურვილი,
და ორთავეს გულში დუღდა
შეკიდების წყურვილი.

და ჰა, მოჰყვა ცხენთა ჭიხვის,
ვაჩნდა ომის ქარბუქით,
და დამხედურის ოქროს გვირგვინს
წაეტანა ქაბუქი.

მაგრამ რუსმა ბუმბერაზმა
მას ღიმილი აჩუქა:
გაჰკრა მხარი—კადნიერი
შორს გასტყორცნა პასუხად...

დაენარცხა იგი ზღვაში
შორს, უკაცურ კლდიანებს,
სადაც ტალღა მიჰქრის ცაში,—
ქარაშოტი გრიალებს.

1832

ი. ს. ნიკიზიანი

რ უ ს ე თ ი

ცისფერ კარავქვეშ
უსაზღვრო ცათა,
ვხედავ; სტეპები
ღალანებს მწვანედ,

და სტეპებს იქით,
ღრუბელთა ზემოთ,
დამდგარან მთები
ბუმბერაზებად.

მდინარეები
ჩქარობენ ზღვისკენ,
გაშლილან გზები
ოთხივე მხარეს.

გაგზედავ სამხრეთს;
მწიფე ყანები
ლერწმის ტვერივით
ირხევა ზანტად,

სტეპში ხალიჩად
ჰფენია მოლი,
ვენახში ვაზი
ეხვევა ქიგოს.

მხარესა ჩრდილოს
სხვა სურათს ვხედავ:
ვითარც ბუმბული
ირევა თოვლი,

ღელავს ლურჯი ზღვის
მაღალი მკერდი—
ზედ გორა-გორა
დადის ყანული;

ვხედავ, აისი
წითელის ხანძრით
როგორ ათენებს
უსიერ წვეარამს...

ეს შენ ხარ, შენ ხარ,
რუსეთო—გზედავ
მართლმადიდებელს,
მძლავრსა და დიადს!

მეფურ სიტურფით
და სილიადით

მიწისა პირზედ
ვაშლილხარ ფართოდ!

მე შენ გეტყვი და,
სივრცე გაკლია,—
ამაყმა ნებამ
ფრთები გაშალოს!

მე შენ გეტყვი და,
სიმხნე გაკლია,
ანუ წარსული
ამქუხრებული...

მარტვი, მამულო,
ვინ იყო იგი,
ვის დაჩოქილმა
ეცი თაყვანი?!

შენს ტრამალებში,
შენს ყორღანებში
გორად აწყვია
მხედრობა თათრის.

ან დასავლიდან
ახლა არ იყო,
რომ მოგეჯარა
ღრუბელი შავი?!

ელვა-ქუხილით
რომ იძრა მიწა,
ძირს დაეფინენ
ულრანი ტყენი,

და ავბედითი
სვეტი კვამლისა
სტანიცებს თავზე
დაადგა სვეტად?!

მაგრამ, იხმო რა
ხელმწიფემ ხალხი,
ყოველის მხრიდამ
აღსდექ, რუსეთო.

აღსდექ ერთიან
ქალით თუ კაცით,
სისხლიან რთველში
დაუხვდი სტუმრებს...

დღეს უდაბურთა
ტრამალთა შორის
იგი სტუმარნი
ნამქერში წვანან.

მათ მესაფლავედ
ქარბუქი ჰკავდათ,
ჭირისუფლად და
მოზარედ—ქარი...

ხოლო აწ შენთა
დაბათა შინა
უმრავლეს მწერის
ფუსფუსებს ხალხი.

ქალარა ზღვებით
ხომალდებს შენსკენ

შორი ქვეყნების
სალამი მოაქვთ.

შრილებს ტყე და
ყვავილობს ველი,
გაქვს ოქრო-ვერცხლი
წიაღთა შინა,

და ღუნიაზე,
მხარესა ყოველს,
გაჰქუხს ხმამაღლა
დიდება შენი!

ღიახაც ღირს ხარ,
მამულო მძლავრო,
კაცმა მშობელი
გიწოდოს დედა,

დაიცვას შენი
სახელ-დიდება
და ჭირში შენტვის
გასწიროს თავი!

1853

ნ. ა. ნეკრასოვი

მოსწავლე

ჰე, მეეტლევ, გასწი ბარემ!
ამ ხრიოკმა დაგვლალა—
მოსაწყენი გზები არი...
შემოგვიჯექ, ცანგალავ!

ფეხშიშველი, დაკონკილი,
ტანზე ქუჩკი ბლომდა...
ნუ გრცხვენია—ეგ ხომ ვზაა
ბეერთა სახელოვანთა!

ყური უჩანთ წიგნებს ჩანთით—
კლასში მიხვალ, ბიჭუნავ...
ვიცი, მამამ შვილისათვის
ჯიბე გადმოიბრუნა!

...თვით გაიგებ უკვე კლასში—
გეტყვის მასწავლებელი,
როგორ გახდა ბუმბერაზი
გლეხი არხანგელსკელი.

ვინმე მხსნელად გაგიჩნდება,
აგიხდება სიზმარი—
მოსკოვისკენ წაგიძღვება,—
შენც მოსკოვში ისწავლი.

იქ მეტია ასპარეზი—
ნუ წახდები, ყაძახო!
აი, რისთვის—სიყვარული
მინდა რუსეთს გავძახო.

არ ბერწდება ის ბუნება,
იმ ქვეყანას რა მოჰკლავს,
ხალხისკენ რომ იყურება,
ხალხიდან რომ გამოჰყავს,

მედიდურთა, ჩლოუნგთა შორის,
ესოდენი ახალი,
ნებით მტკიცე, სულით მძლავრი
და გონებით მაღალი.

1856

უ ი ნ ვ ა — ს ა რ დ ა ლ ი

ეს განა ქარია ამტყდარი,
ან წყარო მოხტის და წკარუნებს!
ყინვაა—ნაქები სარდალი—
ზევრავს და ამოწმებს მამულებს.

ტყეებში ბილიკებს ამოწმებს:
ქარბუქა ხომ კარგად ჩათოვა!
ნაპრაღი ხომ არსად გამოორჩა,
ხარვეზი ხომ არსად დატოვა!

ხის წვერებს ხომ ათოვს ფაფუკად,
ჩუქურთმა ხომ არის ბრწყინვალე!
ხომ მაგრად გათოშა ქარბუქმა
დიღი და პატარა მდინარე!

მოდის და აბიჯებს მუხნარში
გაყინულ თოვლ-ქყაპის კრიალით,
და იმის წვერსა და უღვაშში
მზეს გააქვს ბრწყინვა და ბრჭყვიალი.

დიდ ფიქვზე გასული ამაყად
კომბალით ტოტს დაჰკრავს ხანდახან
და ვაჟკაცობაზე ხმამაღლა
თავისთავს უმღერის ტრაბახა:

„ქარების, თოვლების, ჯანლების
სუსხიან სამეფოს განვაგებ!
ზღვას გავალ, სარდალი ნაქები—
ყინულის დარბაზებს ავაგებ!

ვისურვებ—ბუმბერაზ მდინარეს
ყინულის ცხრაკლიტულს ვანახებ
და ხიდებს ავაგებ იმგვარებს,
ხალხი რომ ვერასდროს ააგებს!

ოქ, სადაც მქუხარე ტალღები
მიჰქროდნენ ზათქით და ჯახანით,
ფეხდაფეხ გადიან მგზავრები,
ყინულზე კრიალებს ალალი...

უხვი ვარ, განძეულს არა ვთვლი;
და მაინც არასდროს მცირდება,
და ჩემი სამეფო—მარადი
ვერცხლით და აღმასით ბრწყინდება.

1863

მ წ ვ ა ნ ე ხ მ ა უ რ ი

მოდის,

გუგუნებს

მწვანე ხმაური—

მწვანე ხმაური

გაზაფხულისა!

თამაშ-თამაშით ჩაიფრენს
უეცრად ზენა ქარი;
მურყანის ოლეს დაითრევს,
შეარხევს მთელის ძალით;
წამოამტვერებს ყვავილებს,
თითქოს ღრუბელი არის...
მწვანეა ირგვლივ ყოველი—
ჰაერიცა და წყალიც.

მოდის,

გუგუნებს

მწვანე ხმაური —

მწვანე ხმაური

გაზაფხულისა!

რძისფრად ანთია ბაღები,
დგანან ალუბლის ბაღები—
მესმის შრიალი ნელი.
გამთბარან მზიან დღეებით
დიდი ფიქვნარი ტყეები—
შარიშურობენ ლხენით.

და ახლადგამოფოთლილნი,
ახალ სიმღერის დამწყებნი,
დგანან ხუჭუჭი არყები,
დგანან ფერმკრთალი ცაცხვები.

გააქვს შრიალი ნაკერჩხალს,
ლელს და ლერწმიანს მალაღს:
საგაზაფხულო სიმღერას,
სიმღერას ვისმენ ახალს...

მოდის,

გუგუნებს

მწვანე ხმაური—

მწვანე ხმაური

გაზაფხულისა!

1862

თ ა ვ ე ლ ი

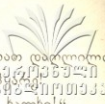
დაპურებულა ჯეჯილი,
მოოქროვილა თაველი,
ოქროფერილი ყანები
წელგამართული დგანან.
გაუდის ყანებს შრიალი,
შრიალეებს ალერსიანი
ყანა...

რა საოცნებო ქამია!
 დრო-ქამი უფრო მდიდარი,
 ტურფა და ხალისიანი,
 სხვა რომელია ვანა!
 ჰე, ზღვადქცეულო ჯეჯილო,
 დღეს სათქმელადაც ძნელია,
 რა ღვაწლმა, შრომამ, რა ზრუნვამ
 და რა ამაგმა გზარდა,
 ვიდრე შენ დაპურდებოდი
 და გლახკაცს წარუდგებოდი
 როგორც ლაშქარი სარდალს...
 ყანავ, ცისნამი კი არა,
 ქუეყნა წვიმა კი არა—
 გლახკაცის ოფლი გბანდა!

1863

ფიქრები საღარბაზო ქართან

ერთხელ ვიხილე, მოწიწებით ამ კართან შედგენ
 რუსი გლეხები, გლახკაცები საცოდავები...
 გახედეს საყდარს, გადისახეს პირჯვარი შემდეგ.
 წარმოთქვეს ლოცვა და ჩაჰკიდეს ქერა თავები.
 გამოჩნდა კარში შვეიცარი. „შეგვიში“, — უთხრეს,
 მიაპყრეს თვალი ტანჯვითა და იმედით სავსე.
 ახედ-დახედა შვეიცარმა გულგრილად სტუმრებს:
 მზით გარუჯულებს ულაზათოდ აცვიათ ტანზე!
 შემოსცვეთიათ ძველისძველი არმიაკები,
 წელში მოხრილებს თითო ჩანთა ზურგზე ჰკიდიათ;
 კისერზე—ჯვარი, ფეხზე—სისხლის შავი ლაქები...
 ჩანს, ბანდულებით გამოვლილი გზები დიდია!
 ჩანს, შორეული მახრებიდან გზებმა დაღალეს,

ჩანს, შორი გზიდან, შორი მხრიდან უვლიათ დადლილთ.
 მალლით შვეიცარს ჩამოსძახეს: „ჩქარა გაგყავნი, ჩქარა გაგყავნი“
 ბატონს არ უყვარს დაძონძილი, ბოგანო ხალხი!“

და ცხვირწინ ზათქით მოუხურეს კარები მაშინ.
 იდგნენ მდუმარედ, მერე გახსნეს ქისები მწირი,
 მაგრამ მეკარემ არ შეუშვა ისინი კარში
 და არც მიიღო შეძლეული გროშები მცირე...
 და გამობრუნდნენ: „ხარ მსაჯული, უფალო ჩვენზე!“
 სასომიხდილნი გზას დაადგნენ მხურვალე მზეში
 და მერე დიდხანს, ვიდრე მათი დანახვა შეეძელ,
 მიაბიჯებდნენ თავდახრილნი ქუდებით ხელში...

.....
 ინახულებენ ქალაქგარეთ ღარიბულ დუქანს,
 მიახარჯავენ უკანასკნელ გროშსა და შაურს,
 დაადგებიან მათხოვრობით იმავე გზას უკან,
 დაიკვნესებენ...

მშობლიურო მიწავ და ცაო!

დამისახელე, დამანახე, მითხარ, მაჩვენე—
 ვერ მოვესწარი მე იმგვარი კუნჭულის ხილვას,
 სადაც კრემლები არ ახრჩობდეს მხვენელს და მარჩენალს,
 სად მალალ ზეცას არ სწვდებოდეს გლეხკაცის გმინვა!
 გმინავს და კვნესის რუსი გლეხი რუსეთის გზაზე,
 საპყრობილეთში, მალაროში ბორკილი ადევს;
 კვნესის ყანაში და სათიბში ნადველით სავსე,
 კვნესის ფორანქვეშ, როცა ღამეს ტრამალში ათევს...
 გადი ვოლგაზე: დედა-ვოლგა გმინავს და კვნესის,
 ვისი გმინვაა? ვისი კვნესა აღავსებს მთა-ბარს?!
 სიმღერააო, მაგ გმინვაზე ამბობენ ჩვენში,
 ეგ—ბურლაკები ეწევიან ვოლგისპირ ქაპანს.
 ო, ვოლგა, ვოლგა! აღიდდები აპრილში როცა,

შენ ველებს ისე არ აღავესებ ზვირთების დენით,
როგორც სახალხო მწუხარებით, სახალხო სევდით
აღვსებულია უბედური ქვეყანა ჩვენი!

სადაც ხალხია—იქვე კვნესაც... ეჰა, კეთილო!
სთქვი, რასა ნიშნავს შენი კვნესა განუწყვეტელი?
შენ გაიღვიძებ და აღსდგები აღვსილი ძალით,
თუ ბედის მორჩილს რაც შეგეძლო, შექმნილი არი—
შეჰქმენ სიმღერა კვნესისა და გოდების დარი
და სულიერად საუკუნოდ შეიქენ მკვდარი?...

1858

რ უ ს ე თ ი

შენა ხარ ლატაკიც,
შენა ხარ მშიერიც,
ხარ უხვიც, უძლურიც
და ყოვლად ძლიერიც,
დედაო-რუსეთო!

გული მონობაშიც
აზატად შეთენილა—
ოქროა ხალასი
და გადარჩენილა.

სინდისი წმიდა და
სიმართლე დღეგრძელი—
ძალაა ხალხისა
ყოვლისა შემძლები.

უსამართლობასთან
სული ვერ თავსდება,
უსამართლობასთან
მებრძოლიც არ ჩნდება—

რუსეთი არ იძვრის,
სდუმს, როგორც ცხედარი,
მაგრამ დაფარული
ღვივის ნაღვერდალი.

ჰა, აღსდგნენ ძილითა,
არავის უხშია —
წვეთი წვეთს ემატა,
ზღვამ ზეცას უწია.

უშტი და უშქარი
ლაშქარი იყრება.
ეგ ძალა
ურყევი,
ურღვევი
იქნება!

შენა ხარ ტანჯულიც,
შენა ხარ მშიერიც,
ხარ უხვიც, ლატაკიც
და ყოვლად-ძლიერიც,
დედაო-რუსეთო!

1876

მ მ მ ა ვ ა ლ ი ვ მ ლ ბ ა

ვაგლახ, ვეწიე ქალარას,
ცვლით კი — ვიცვალე ცოტა...
ვკვრეტ სხვა სურათებს, სხვა ხანას,
დასაბამს სულ სხვა დროთა.

იქ, სად მშობლიურ მდინარეს
აბრუნებს ბედის ჩარხი,
აღსდგება თავისუფალი,
ბორკილახსნილი ხალხი, —

სანაპიროთა უდაბურ
ტრამალებს დაასახლებს;
მეცნიერება გოლიათ
მდინარეს უცვლის სახეს, —

ზედ ბუმბერაზი გემები
გასწევენ ურიცხვ ჯარად...
და მარადიულ მდინარეს
თავს დაადგება მცინარე
შრომის სუფევა
მარად!

1870

თ. ი. გიუგუჩიძე

* * *

ყველი გასვლია ზამთარს,
გულში ნალველი უღვეს,
გაზაფხულია კართან:
გასწი, გასწიო!—უტვეს.

სუყველაფერი წრიალებს,
ზამთარს აგდებენ კარში,
ასტეხეს წკრიალ-წკრიალი,
ჰა, ტოროლებმაც ცაში.

ზამთარი წასვლას ახანებს,
ებუზღუნება ჯავრით,
გაზაფხული კი ხარხარებს:
გაგივიდაო ყველი!

გაცოფდა, თოვლი მოხვეტა,
გაქცევის დროა აწი!
დააგუნდავა, მოხედა,
ესროლა ტურფა ყმაწვილს...

გაზაფხული კი პირს იბანს,
გუნდას სიცილით დახვდა;
მტრის ჯინზე უფრო ტურფა და
პირმშვენიერი გახდა.

1836

მ ა ი ს ი ს წ ვ ი მ ა

მიყვარს ავდარი მაისის თვეში,
როცა ლაქვარდში ცეკვით და გრეხით
იელვებს ელვა, იწივლებს თქეში
და გავარდება პირველი მეხი.

ავარდა მტვერი და წვიმა წივის,
ქექა-ქუხილი ზეცას ალაღებს,
ყელსაბამები დაეშენენ წვიმის
და ურიცხვ ძაფებს მზე ავარაყებს.

მთებს ნაკადული რეცხავს გრიალით,
გალობს, არ ცხრება ჭალაკი მუხის;
ტყეთა ჟრიალი, ჩქერთა ჩხრიალი
თითქოს ბანს აძლევს მაისის ქუხილს.

1828

ნ ა კ ა დ უ ლ ე ბ ი

ყანა-ყანა
ისევ თოვლი ეღვარებს,
მაინც ირგვლივ
წყაროების ძახილია —
აღვიძებენ
ქალა-კორდებს მთვლემარეს,
მოხტიან და —
აპრილიო — გაჰყვირიან...

1830

ბ ა მ ო დ ა რ ე ბ ა

გამოიღარა — წაქცეული აედარში მეხით
ძირს ეგდო მუხა — გასრესილი ბოლავდა მოლი,
და კოჭრიანი ტოტებიდან ცეკვით და გრეხით
სველ ბალახებში გარბოდა ბოლი...
ხოლო ქალაში რა ხანია გალობდა ჩიტი,
დასი და დასი ჟრიალებდა ჰანგებს მღელვარეს,
და ბოლოებით ცისარტყელას შვიდფერი მშვილდი
ზედ დაეზინა მწვანე მწვერვალებს.

1830

* * *

ჯადოსანმა ზამთარმა
ტყე დათოვა, დათოვა,
შემდეგ მოაჯადოვა —
გარინდა და გათვალა,
გარინდული დატოვა.

და ჰა, ბრწყინავს გრძნეული;
არც ცოცხალი, არც მკვდარი,
ტკბილ სიზმრებად ქცეული,
ზამთრისაგან ძლეული—
თეთრ ბორკილში ჩამჯდარი.

მზე დათოვლილ ტყიანებს
ისრით მოეჩვენება—
მაშინ ჯიქურ იალებს,
იფეთქებს და ბრჭყვიალებს
საოცნებო შშვენებად.

1852

ა. ა. შ ა შ ი

მერცხალი

მიხარის მერცხლის ყურება—
სწრაფია, როგორც ისარი,
ხან ცისკენ მიეშურება,
ხან ისევ ისე ძირს არი.

ახალგაზრდობაც ასეა:
ცათა ლაქვარდებს ენდობა,
დაჰქრის და მეცხრე ცაზეა,
მაგრამ—

არც მიწა ეთმობა.

1882

მშობლიურთ სურათთ,
 ისევ აღმაფრთოვანე:
 დაბლა თეთრი ტრამაჯი,
 მაღლა—საესე მთოჯარე,

მთვარის შუქზე მარგილი
 და მარგილზე თოვლი...
 და გაქროდილ მარხილის
 ზანზალაკი შორი.

1880

* * *

ო, ეს დილა ნათელი,
 მზე სხივების მფანტველი,
 ღხენა და ჟრუანტელი
 ლოურჯი თაღი ცათა,
 პეპლები და ფუტკრები,
 ცაში სირთა გუნდები,
 დამსხვრეული ხუნდები
 და ჩხრიალი წყალთა,

ეს ტირიფის ტევრები,
 არყები და თხემლები,
 ეს წვეთები—ცრემლები—
 ღინღლი, ნაცვლად ფოთლის,
 ეს მთები და ველები,
 ეს ფუსფუსი მწერების,
 ეს ჟრიალი ფრთოსნის,

ეს უღრუბლო დაისი,
ეს, ბნელში რომ გაისმის,
შეგების ოხერა სტანიცის,

ეს უძილოდ დაღლა,
ეს ბუღბუღლთა წკრიალი,
ეს ლოგინში წრიალი,
ყველაფერი ერთად—

გაზაფხული გაზღავთ!

1871

ა. ნ. მ ა ი კ ი ვ ი

* * *

მოსრიალდა მერცხალი
შორი ზღვების გაღმოდან,
მოსრიალდა მერცხალი,
ჩამოჯდა და ამღერდა:

— თებერვალო,
თებერვალო,
სულ ტყუილად დარდობ!
შენც ტყუილად
იქუფრები,
იმუქრები, მარტო—

გინდა იყოს წვიმა,
გინდა იყოს თოვლი,
გაზაფხულის სუნი უდის
სულ ერთია
ყველაფერს!

1864

* * *

ძეძვით და ისლით გადაშამბულ უკაცურ მკვლევარს,
ამ მცირე კონცხზე, ალაგ ფიქვი რომელსაც შევინს,
მოხუცებულმა მებადურმა დამარხა შვილი.
ზღვა იყო დედა, ზღვამ გაზარდა ქაბუკი იგი,
მანვე მიიღო თვისი პირმშო წიაღთა შინა
და მერე ფრთხილად გამორიყა ნაპირზე გვამი.
მოხუცმა მამამ დაიტირა ქაბუკი თვისი,
მწვანე ტირიფქვეშ გაუთხარა სამარე პირმშოს,
დაადო ქვა და ჯვარს დაჰკიდა პაწია ბადე —
მათი პირქუში სილატაკის ღარიბი ძეგლი.

1840

* * *

აქ გაზაფხული, ვითარც მხატვარი
სახელგანთქმული, მუშაობს წყნარად:
ფერიდან ფერზე გადადის ფრთხილად
და თითო კვირით ჩერდება მაინც;
დაასრულაო სურათი თითქოს,
თითქოს ელისო ხალხის განაჩენს...
მაგრამ დიდოსტატს იცნობს ქვეყანა,
მისი ხელიდან გამოსულ საქმეს
ბევრი სამსჯავრო არა სჭირდება —
დგას პანთეონში
მავსტროს ძეგლი.

სულ სხვაა ჩვენი სამშობლო მხარე
და გაზაფხული მხარესა ჩრდილოს!
სწრაფია იგი, ცქაფია იგი,
ჯადოქარივით გაჩნდება უცებ,
ჩაიგრიანებს სხივთა რიალით,
წააძრობს სტეპებს საბანს თოვლისას,
აღმოაფეთქებს მწვანე ჯეჯილებს,
ტყეში ტოტებზე დახეთქავს კვირტებს
და ჰა, ყვავილით აქრელებული,
დამშვენებული
ირწევა ველი.

ვერც კი მოასწრებს გლეხკაცი სიტყვას:
„ე, ბიჭო, დარი გამოსულაო!...“
რომ უკვე ხნულში ჩადგომის დროა,
რომ უნდა სახნის-საკვეთი ჰფერო...
ცაში კი, ცაში, ო, ღმერთო ჩემო,
გაჩაღებულია დღესასწაული,
დამწკრივებულან ქარავენები
და ზღვიდან ზღვამდე უსაზღვრო სივრცეს
ავსებს, აღვიძებს დაუდგრომელი,
დაუცხრომელი
ზრიალი: სირთა.

სულო და გულო! რამდენიც ვინდა—
სარჩევადაა ტყე და მდინარე!
მოშრიალებენ გაბაწრულები,
მოესწრაფვიან გაბმულნი გუნდად
მწვანე ჯეჯილებს, გასარკულ ფშანებს,
მდინარეების ვერცხლისფერ სარკეს,
და, შორიდანვე, რა დალანდავენ

ნაცნობ უღრანებს, ისლიან ქოხებს,
ნაგლეჯს კვამლისას ქოხების თავზე
გადარეულნი
აყვირდებიან...

ჰე, ჯადოქარო, იქ წარმიტაცე,
იმ საუფლოში წამიღე ჩქარა,
სადაც დღე-ყოველ, ცისმარე დილით,
განთიადი რომ იფეთქებს წითლად,
მხნედ, ლალად სუნთქავს ადამიანი
და სადაც უფლის სასწაულთაგან
ლხენით აღვსილა
გული ყოველი!

ნეპოლი, 1859

ა. კ. გოლსგოი

* * *

ჰეი, შენ, მხარეც მშობელო!
ცაში არწივთა ყვირილო!
თოვლში წაფლულო სოფელო!
ტრამალში მგლების ტირილო!

ჰეი, შენ, ჩემო მამულო!
მინდორში ცხენო უბელოც!
შავი ტევრების ხმაურო!
ქარო!

სტეპო

და ღრუბელო!

1859

აბჯრიანი ვინ მოჰყვება,
ტევრს ვინ მოსდევს ჩრდილიანს?
პურის ყუას ილოღნება,
ტყე-ტყე მოდის ილია.

ტყე-ტყე მოსდევს ნელა ჩრდილებს,
ისმის აბჯრის ჟღერანი.
მოსტოპავს და თელავს გვიმრებს
ბუმბერაზის მერანი.

თან ჯუჯღუნებს: „გაგეცლები,
ვლადიმირო, მალეო!
უჩემოდ თუ გაგეძლები—
აღდგომა და ხვალიო!

ეგ სასახლე თვითონ გიკვირს,
ეგ სუფრებიც, ვლადიმირ.
გლები ვარ და პურის ყუა
ვახლავს ჩემი ნადიმი!

მაგრამ ასე გამაწბილე—
უგუნურად დამსახე...
გასწი, ლურჯავ, გამაცილე
ვლადიმირის სასახლეს!

უჩემოდაც გახვევია
მთავარს სპათა კედელი,—
ოღონდ ყველა ბაღლებია
და დიაცთა მქვრეტელი.

გახვევიან ჯეელები—
ტრაპეზი და ლხინია,
მაგრამ როგორც შეეღვევი,
ვნახავ, პაპა ილიას!

სხვაზე მეტი იმად ვღირვარ,
აღარ ვუჭვრეტ დიაცებს,
ხოლო ხმაღზე რომ მიდგება
მკლავში ჯანი იასებს.

კაცმა რომ თქვას, არ ვარგვიარ
მთავრის ნაზირ-ვეზირად
და დროც იყო თავისუფალს
ქვეყნისათვის მემზირა.

მძაგს სასახლის კარად გდება,
ქვეყნად აზატს მივლია;
ცარგრადული პალატები
თავსა მტკენენ ილიას!...

სული გამძვრა ლამის კიევს—
სკივრში ვიჯექ რა ხანი!
წავალ, წავალ, ია-იებს
ვეახლები თაყვანით.

კვლავ ვიგემებ ბერიკაცი
სიაზატეს სანატრელს.
ვასწი, ლურჯავ, გამაცილე
ვლადიმირის პალატებს!

... და კვლავ სახე გაუბრწყინდა,
გაუნათლდა გუნება:

ტყის ჰაერი ბებერ ფილტვებს
ტკბილად ესაღბუნება.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

კვლავ ეძახის ლურჯი სივრცე —
ტყე, მინდორი, ბალახი...
და ფიჭვის და მარწყვის სუნით
გავსებული ჯალაკი.

1862

მ ბ ლ ე ბ ი

როცა სოფელში ბინდდება
და ჩქამიც არსით ისმის,
როდესაც თეთრად ინთება
ქაობებსგაღმა ნისლი,
სათითაოდ და წყვილად,
ტყიდან გამოვლენ ფრთხილად —
საშოვარზე
გამოდინ მგლები.

გაბაწრულები მიდიან,
შვიდია, ხოლო ერთი —
ის მერვე — სხვებზე დიდია,
წინ უძღვის რუხებს თეთრი.
მეცხრე მიჰყვებათ უკან —
ფეხსისხლიანი ძუკნა —
საშოვარზე
გამოდინ ცხრანი.

ჯიქურ სოფლისკენ იძვრიან,
გული საგულეს უღევთ:
ლაჯებში ამოიჩრიან
სოფლის ძაღლები კუდებს;
ხოლო, თუ თვალი მოჰკრა,
გლებკაცს ხომ შიში მოჰკლავს
საშოვარზე
გამოსული მგლების.

ჰა, საყდარს გარე უვლიან,
დგანან ზევით და ქვევით;
კარები გაღებულია —
შედიან კუდის ქნევით;
ყურს დააკვეეტენ ხშირად,
მიწას უნოსავენ ფრთხილად —
საშოვარზე
გამოსული მგლები.

თვალეი უგავთ ნალვერდლებს,
კბილები — დაშნებს! მაგრამ
შენ შიში ნუ გაქვს — საფანტით
თოფი დასტენე მაგრად
და მიაყოლე ერთი:
ჯერ წაიქცევა თეთრი,
წაეწყობიან გვერდით —
საშოვარზე
გამოსული მგლები.

დილით კი, როცა მამლები
გააღვიძებენ ხუტორს,

გზისპირ ნახავენ მგზავრები
სისხლში მწოლარე ურდოს:
წინ—მეწინავე თეთრი,
ბოლოში—კოჭლი ერთი...
წვანან ერთურთის გვერდით,
სისხლში მოთხვრილი მკერდით—
საშოვარზე
გამოსული მგლები.

1857

* * *

ჰოი, ლურჯო მაჩიტებო,
ყვავილებო ველის,
აგრე რატომ მაჩერდებით,
რისთვის შემომცქერით?
რას შრიალებთ—ხალისიანს,
თუ სევდიან რამეს?
ირგვლივ ტურფა მაისია,
აქანავებთ თავებს...

მომაქროლებს ჩემი ცხენი,
ტრამალ-ტრამალ მოვქრით,
ითელებით ქედფიცხელი
ჩემი ცხენის ფლოქვით.
ჰოი, ჩემო მაჩიტებო,
მოვქრი ურა ცხენით—
ნუ დამწყველით, ნუ მახსენებთ
აუგით და წყენით.

განა მე კი მიხარია
 თქვენი ფეხქვეშ ფენა?
 მაგრამ აღვირს აღარ ძალუძს
 შეაჩეროს ფრენა.
 მიჰქრის, მიჰქრის ქედფიცხელი,
 დგება ჯანლი მიწით,
 მიმაქროლებს ჩემი ცხენი,
 საით—არ კი ვიცით.

ჩემო ცხენო, არ უწრთენიხარ
 სწავლულ მხედრებს შენა,
 შენ ქარიშხლებს გაუზრდიხარ,
 გაუწრთენიხარ ველად.
 ოქრო-ვერცხლით ვერ ხმაურობ,
 შენ, სტეპივით ლურჯო,
 შე სლავურო ბედაურო,
 უბელოვ და ურჩო!

გასჭიხვინე, ჰაუ, ტყე-ველს!
 წინ სივრცეა იქით,
 და ჩვენ ახლა გაურკვეველ
 მიზნისაკენ მივქრით.
 ხოლო რითი დასრულდება
 ჩვენი ქროლა ბოლოს—
 სევდითა თუ სიხარულით,—
 ღმერთმა უწყის მხოლოდ!

დავეცემი დაზაფრული
 ხორშაკით და ხვატით?
 თუ სათიბში ჩასაფრული
 გაიელოვებს ლანდი—

გაიელვებს ყიზილბაში,
 გაპარსული კისრით,
 მშვილდს მოზიდავს და ტრამპინს
 დამეწევა ისრით?...

თუ სატახტოს ვნახავთ ქალაქს
 დამშვენებულს კრემლით
 და სამრეკლოს ლურჯი ტევრით;
 შევევარდებით ფრენით...
 ხალხი ღელავს სკასავით და
 მოლოდინით გასცქერს
 და ჰა, ხედავს დასავლიდან
 ლაშქარს კარგის მაცნეს.

ღრუბელივით უღვაშებით,
 თვალში ლომურ მხერით,
 ტანზე ქრელი ჯუბაჩებით,
 ხელში თოფუზებით,
 მოირხევა ბუმბერაზთა,
 ცხენოსანთა ჯარი—
 სახელოებს უბერავს და
 ატკაცუნებს ქარი.

გადმოდგება მბრძანებელი
 აივანზე მალლით,
 შორის გზიდან ჯარებს ელის,
 ჰქუხს დიდებით ახლით.
 მისი ხილვა ხალხს შიშით და
 სიყვარულით ავსებს;
 მონომახის გვირგვინი
 უელვარებს თავზე...

„კეთილ იყოს თქვენი მოსვლა!—
ბრძანებს დინჯად ქველი,—
რა ხანია მართლმორწმუნე
სატახტოში გელით!“

„ვაშა! სისხლით ერთნი ვართო!“—
ჰპასუხობენ ლაღად.—

„და უფლადაც, ქვეყნის პატრონს,
ძველთაგანვე გსახავთ!“

რეკენ ზარებს, დაჰკრეს დაფებს,
ქღერს გუსლართა გუნდი;
ასველებენ მეფურ ტრაპებს
შარბათით და ლუდით.

ხმა ოსმანთა აულს გასწვდა,
უნგრეთს გასცდა უცებ
და წკრიალი სლაფურ თასთა
ეკლად ხედება პრუსებს!

ჰოი, ჩემო მაჩიტებო,
ყვავილებო ველის,
აგრე რატომ მაჩერდებით,
რისთვის შემომცქერით,
რასა სწუხართ—ხალისიანს
რად არ იტყვიტ რამეს?
ირგვლივ ტურფა მაისია—
აქანავებთ თავებს.

1861

შ ი ნ ბ ა რ ს ი

ვასილ ანდრეას ძე უუკოვსკი

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

*** (მაშ, მამულს თასი!)	3
*** (იქ ნათელია)	4
ჩიორა	5
მეგობრობა	5
პუშკინი	6

დენის ვასილის ძე დავიდოვი

ბოროდინოს ველი	7
პარტიზანი	8
ბურცოვს	9
მოსკოვის ხილვისას	11
სიმღერა	11

ალექსანდრე სერგის ძე პუშკინი

ხამთრის საღამო	14
ანარი	15
ძიძას	17
*** (კვლავ ვინახულე)	18

ევგენი აბრამის ძე ბარატინსკი

*** (რა იქნა ჩემთა ტყუთა შრიალი!)	20
შემოდგომა	21

ნიკოლოზ მახვილის ძე იაზიკოვი

მენავე	23
*** (თავისუფლების)	24
ხომალდი	25
პუშკინის ძიძას	25

ალექსი ვიხილის ძე კოლცოვი

მოხუცის სიმღერა	27
ორველა	28
სოფლური ღზინი	29

მიხეილ იურის ძე ლერმონტოვი

კავკასი	32
*** (შხარავს დებთა ელვარება)	32
ორი ბუმბერაზი	34

ივანე საბას ძე ნიკიტინი

რუსეთი

ნიკოლოზ ალექსიხ ძე ნეკრასოვი

მისწავლე	40
ყინვა-სარდალი	41
მწვანე ხმაური	43
თაველი	44
ფიქრები სადარბაზო კართან	45
რუსეთი	47
მომავალი ვოლგა	48

თედორე ივანეს ძე ტიუტჩევი

*** (ყავლი გასვლია ზამთარს)	50
მისის წვიმა	51
ნაკადულები	52
გამოდარება	52
*** (ჯადოსანმა ზამთარმა)	52

ათანახე ათანახეს ძე ფეტი

მერცხალი	54
აურათი	55
*** (ო, ეს დილა ნათელი)	55

აკოლონ ნიკოლოზის ძე მაიკოვი

*** (მოსრილდა მერცხალი)	57
*** (ძეძვით და ისლით)	58
*** (აქ გაზაფხული, ვითარც მხატვარი)	58

ალექსი კონსტანტინეს ძე ტოლბტოი

** (ჭეი, შენ, მხარეგ მშობელო)	61
ილია მურომეცი	62
გლები	64
*** (პოი, ლურჯო მაჩიტებო)	66

РУССКИЕ ПОЭТЫ

(На грузинском языке)

Обложка и титул О. Жишкарини
Детюниадат Грузинской ССР

Тбилиси 1959

რედაქტორი დ. გაჩეჩილაძე
გამომც. რედაქტორი ვ. გვიტაძე
ჟღა და ტიტული ო. ჯიშკარიანი
მხატვ. რედაქტორი გ. დიკო
ტექნიკური მ. შემარიაშვილი
კორექტორი მ. შთვრალაშვილი

გადაეცა წარმოებას 9/X-59; ხელმოწერილია დასაბეჭდად 3/XI-59; ქალაქის
ზომა 60X84; ანაწყოების ზომა 6X9; ნაბეჭდი თაბახი 4,75;
სააღრიცხვო-საგამომცემლო თაბახი 2,22

შეკვ. № 1279

ფასი 1 მან. 20 კპ.

ტირაჟი 3000

საქ. კვ. ცვ.-ის გამომცემლობის პოლიგრაფკომბინატი „კომუნისტი“,
თბილისი, ლენინის ქ. № 14.

Полиграфкомбинат „Комунისტი“ Издательства ЦК КП Грузии.
Тбилиси, ул. Ленина, 14.

217/492

ქართული
ნაციონალური
ბიბლიოთეკა